

Alijot v kostce

Kohen: Moavský král Balak byl slabší než jeho sousedé, které Izraelci vojensky porazili na konci minulé sidry (Og, Sichon). Proto se bál a rozhodl se Izrael porazit nekonvenčními zbraněmi – najal si proti nim jednookého Biláma, který je měl proklít.

Balak poslal k Bilámovi první poselství, které nebylo úspěšné. Mnoho komentátorů se ptá, proč se jedna celá sidra Tóry jmenuje po hříšném Balakovi. Jednou z nejzajímavějších odpovědí je konstatování, že Balak byl férový nepřítel, jehož nepřátelství, které nikdy neskrýval, pramenilo z přirozeného strachu. Balak nebyl zákeřník, který se usmívá a za zády svírá meč (jako například Lavan). Tóra nás navíc učí důležitou lekci – na světě máme i nepřátele a jejich existenci není chytré ignorovat.

Levi: Druhé poselství už dokázalo Biláma přesvědčit (dary a penězi) a Bilám se vydává na cestu k Balakovi (byť stále opakuje, že nemůže proklít ty, kterým Bůh žehná). Tradice Biláma líčí jako nejzarytějšího nepřítele Izraele. Svou roli sehrál již v Egyptě, kde radil faraónovi zabít mladého Mošeho. Bilám dobře věděl, že proti Boží vůli nic nezmůže, přesto se snažil škodit každým svým pohybem.

Šliši: Bilám se vydává na cestu a je třikrát zostuzen svou oslicí, která vidí Božího anděla, zatímco on ne. Bilám tluče svou oslici a ta nakonec promluví. Balak se vítá z Bilámem. Ten opět upozorňuje, že nemůže proklít ty, kterým Bůh žehná. Bilámovou specifičností je, že proti Izraeli nepoužívá osvědčené zbraně národů (meče), ale jejich vlastní zbraň – modlitbu.

Revii: Balak obětuje oběti, Bilám se připravuje a následně poprvé žehná Izraeli (Osamělý národ sídlí, spočítat ho nelze...) Balak se zlobí. Bilám navrhuje repete.

Chamiši: Bilám vyhledává jiné místo, scéna se opakuje. Druhé požehnání Izraeli (Nevidím vinu v Jákovovi, provinění v Izraeli...)

Šiši: Bilámovo do-třetice-všeho-dobrého (Jak jsou dobré tvé stany, Jákove, tvá sídla, Izraeli). Balak se zlobí, Bilám odchází.

Švii: Při svém odchodu Bilám prorokuje o závěru dní a radí Balakovi svést Izraelce k modloslužbě a smilstvu. Tato rada je nesmírně účinná, Izraelci hřeší s moavskými ženami a Boží ochrana ustupuje. Výsledek? 24000 mrtvých. A nebýt Pinchase, tak ještě víc... Opět se ukazuje, že jsme sami sobě svými největšími.

Haftara (Micha 5:6-6:8): Proroctví o rozptýlení Izraele a návratu do Zaslíbené země.

Šmílův DAF

14. tamuz 5770
26. červen 2010

začátek šabatu: 20:58
konec šabatu: 22:25

Balak

Časy pro tento týden
čas tfilin od 3:13 | šma jisrael do 7:05 |
mincha od 13:46
západ slunce 21:16 | tři hvězdy 22:00

Šabat šalom, příběh Bilámovy oslice je pro nás stálým ponaučením. Čím více si o sobě, jako lidé, myslíme, tím více zapomínáme na meze svých možností. Propadáme pocitům, že vše umíme, vše dokážeme, stačí chtít a změníme svět. (Někdy ovšem propadáme opačnému extrému - že nic nezmůžeme, nic neumíme a vše je předem ztracené, ale to je jiné téma.) V případech namyšleného poblouznění si vzpomeňme na Bilámovu oslici, která jako „tupé zvíře“ viděla Božího anděla s mečem, zatímco její majitel tupě zíral do prázdna. A vezme, že na tom, podle Rašiho, není nic podivného. Člověk má rozum, ale zvířata často chápou víc, než lidé. (A také je pravda, píše Raši, že kdybychom viděli totéž co zvířata, tak se, právě protože máme rozum, asi rovnou zblázníme.)

V sidře Balak ale můžeme najít i další téma. V zajetí běhu událostí často zapomínáme na jádro věci. Pro zaujetí cestou ztrácíme směr k původnímu cíli. Strachy kopeme kolem sebe jako blázni. V zoufalství plácáme rukama do vody a bojíme se vyhledat pevnou půdu pod nohama. Moavský král Balak se musel strašně bát, když se proti Izraelcům spojil s tradičním nepřítelem – Midjanci. Tak moc se snažil ubránit, že si nevšiml, že na něj nikdo neútočí. Bůh totiž Izraelcům nakázal nechat Moavity, Lotovi potomky, na pokoji.

Kompletní archiv všech DAFů můžete nalézt na www.doopravdy.cz/daf

Tento šabat je prvním šabatem letních prázdnin. Nastává doba dovolených a Daf na čas ztratí svou pravidelnost.

Poznej a chraň

Šmita a šmitec! Rozdílnost představ o podstatě nového židovského osídlení Izraele (mezi rabínskými autoritami) se projevila v přístupu k předpisům týkajících se ŠMITY – sedmého roku, kdy mají veškerá pole v Izraeli zůstat ležet ladem. V roce 1882 bylo v Izraeli jen pár sedláků a ti svá pole nechali odpočinout. Zcela jiná ale byla situace v roce 1889, kdy již bylo v Izraeli více zemědělských usedlostí. Jejich hlavní sponzor, baron Rothschild, a většina vůdců CHOVEVEJ CION se obávala, že dodržení předpisů sedmého roku bude pro nové osady

pohromou a způsobí všeobecný hospodářský kolaps. Skupina významných rabínů (rabi Eliasberg z Brisku, rabi Mohilever z Bialystoku, rabi Klapfisch z Varšavy a další) vydala HETER (svolení) umožňující obdělávat půdu v době šmity (ve stručnosti za podmínky dočasného prodeje půdy Nežidům). Zvedla se ale i silná opozice (Neciv, rav Hirsch, rav Soloveitchik a další). Na pozadí halachického sporu vypukla válka o podstatu židovského osídlení Izraele. HETER byl zopakován v letech 1896, 1903 a 1910 – vždy s menšími a menšími protesty. V roce 1910 ho podpořil i rav Kook a po vzniku Izraele ho ukotvil vrchní rabinát. (Upraveno z B. Weina)

Rabi Jonathan Sacks: Odlišnost

Jednu z nehlubších a nejvlivnějších poznámek k podstatě židovského údělu pronesl paradoxně pohanský prorok Bilám, když v naší sidře řekl: „Vidím ho z temene skal, z pahorků na něj hledím: Je to lid, který přebývá odděleně, nepočítá se mezi národy.“

Podle mnohých – Židů i Nežidů, fanoušků i kritiků - vystihl Bilám přesně situaci židovského národa jako lidu stojícího mimo pravidla historie, nepodléhající osudům formující jiné národy. Můžeme na to být hrdí, jiní v tom mohou spatřovat pramínek nedůvěry často ústící v trvalou nenávisť. Židé po staletí živořili na okraji křesťanských a muslimských společností. Všichni se ale shodovali, že byli jiní. A otázkou je proč?

Není to tím, že by Nežidé neznali Jediného Boha, což dokazuje Bilám v naší sidře, Avimelech, Jitro, Malkicedek, Lavan a mnoho dalších. Z Tanachu víme, že Bůh naslouchá i „nežidovským modlitbám“ a odpovídá na ně, jak dokládají slova krále Šalomouna při zasvěcování Chrámu.

Naši moudří nás učí, že spravedliví mezi národy mají podíl na budoucím světě. (V jeruzalémském Jad vašem je pamatováno na více než dvacet tisíc

spravedlivých, kteří zachránili Židy v době šoa.)

A není to ani tím, že by Židé byli ze své podstaty spravedlivější či lepší než ostatní a na důkaz uveďme slovo posledního z proroků – Malachiho: „Od východu slunce až na západ bude mé jméno velké mezi národy..., ale vy je znesvěcujete.“

Žádný z významných židovských myslitelů nevnímal vyvolenost jako privilegium. Vyvolenost má charakter odpovědnosti. Tak to také říká prorok Amos: „Pouze k vám jsem se znal ze všech čeledí země, a proto vás ztrestám za všechny vaše nepravosti.“

V čem tedy spočívá židovská výlučnost? Odpověď nachází ve výše uvedených Bilámových slovech. Klíčovým slovem je slovo „lid – národ“. Bůh na hoře Sinaj uzavřel smlouvu s celým národem, který vyvedl z Egypta, aby z něj udělal „království kněží a svatý národ“. Židovský národ je výjimečný tím, že sebe sama definuje jako národ tím, že do svého středu umístil Boha. Židovský národ je jediný, který svou vlastní identitu definuje „nábožensky“.

Národy starověku měly své národní bohy. Jiná náboženství (například dcery judaismu – křesťanství a islám) jsou univerzální a tedy otevřená pro všechny. Jen judaismus věří v univerzálního Boha, všem přístupného, který se ovšem projevuje ve způsobech, osudech a údělu jedinečného národa. „Mými svědky jste vy, je výrok Boží, a můj služebník, jehož jsem vyvolil. Tak mě poznáte a uvěříte mi a pochopíte, že to jsem já. Přede mnou nebyl vytvořen Bůh a nebude ani po mně,“ říká prorok Ješajahu.

Proč by měl mít Jediný univerzální Bůh zájem o vyvolení jediného národa? Na tuto otázku existuje mnoho různých odpovědí, ale jednu si dovoluji nabídnout sám: Židé jsou outsideři, jsou odlišní, jsou věčnými bojovníky proti modlům svých dob. Poukazují na to, že Bůh nenáleží jen bohatým a mocným. Dokazují, že i většina se může mýlit. Židovská cesta není snadná, ale je inspirativní. Judaismus je jakýmsi božím otazníkem konformnímu myšlení věků.

Sidra v číslech | Aktuality | Pravidelné šiury

- 40. sidra v Tóře (z 54), 7. v knize Bemidbar (z 10)
- obsahuje 2 paršiot, 1 otevřenou, 1 zavřenou
- skládá se z 104 vět, 1455 slov a 5357 písmen
- neobsahuje žádné micvot (stejně jako 16 dalších sidrot)
- Mišna: Ukcin 2:7 | Daf Jomi: Makot 22
- v úterý je od 1:47 do 22:00 půst (17. tamuz)